

BROBYGNING MELLE SKOLE OG FORÆLDRE

En håndbog om boligsociale indsatser

INDHOLD

Hvorfor brobygning?	3
Rollen som brobygger	4
Fem måder at bygge bro	7
Case 1: Forældreakademi i Aalborg Øst.....	8
Case 2: Hjemmebesøg i ByLivKolding	11
Case 3: Familieklasse i Randers Nordby	12
Case 4: Uddannelsesbasar i Urbanplanen.....	13
Case 5 : Familieforeningen i Skt. Klemensparken.....	15
Brobygningens tre faser	16
Fire anbefalinger	18
Anbefaling 1: Find de rigtige	20
Anbefaling 2: Sæt ord på det svære.....	22
Anbefaling 3: Se forældrene som en ressource.....	24
Anbefaling 4: Gør det uformelt.....	26
Tre gode initiativer	28
Her finder du mere viden	31

HVORFOR BROBYGNING?

I landets udsatte boligområder er det en udbredt problematik, at skoler har svært ved at engagere sårbare forældre i deres børns skolegang. Det er der mange grunde til. Forældrene er ofte udfordret personligt, socialt og kulturelt. De kan have dårlige oplevelser med skolen, sprogbarrierer eller et manglende kendskab til skolesystemet.

Forældre er vigtige nøglepersoner i forhold til deres børns udvikling. Når forældrene engagerer sig og deltager aktivt i deres børns skolegang, har det en positiv indvirkning på børnenes trivsel i skolen og deres lyst til at lære. Der er på den måde behov for – og god grund til – at arbejde med at forbedre forældres forudsætninger for at involvere sig i deres børns skolegang.

De boligsociale medarbejdere i udsatte boligområder er oplagte brobyggere mellem skole og forældre. De har via deres lokale tilstedeværelse et godt kendskab og en tillidsfuld relation til forældre og deres børn. Desuden har de et stort netværk i lokalområdet, som er et fortrin i arbejdet med brobygning. Det giver boligsociale medarbejdere gode forudsætninger for at øge forældres engagement i deres børns skolegang.

Håndbogen stiller skarpt på, hvordan helhedsplaner med boligsocialt indhold konkret kan arbejde med brobygning mellem skole og forældre.

PRAKTISKE EKSEMPLER TIL HVERDAGENS BROBYGGERE

Håndbogen henvender sig til medarbejdere inden for det boligsociale felt, der enten arbejder med – eller ønsker at arbejde med – brobygning mellem skole og forældre. Skoler kan også blive inspireret til, hvordan de kan opbygge bedre forældrekontakt gennem samarbejde med helhedsplaner.

Håndbogen giver praksisnær viden og eksempler på forskellige måder at arbejde med brobygning mellem skole og forældre på. Vi sætter fokus på, hvad boligsociale medarbejdere bidrager med som brobyggere, og hvilke faser brobygningsarbejdet består af. Derudover præsenterer vi anbefalinger til at sikre virkningsfulde indsatser, og vi giver forslag til initiativer, du kan påbegynde her og nu.

Rigtig god læselyst!

RAMMERNE FOR SAMARBEJDET MELLE SKOLE OG HELHEDSPLAN

Skolearbejdet er en kommunal kerneopgave, som kommunale forvaltninger konkretiserer, hvordan de vil arbejde med. Målet fra politisk hold er, at skolen i samarbejde med forældrene skal give børnene kundskaber og færdigheder.

For mange skoler er det en udfordring at skabe kontakt til sårbare forældre og få dem til at deltage i deres børns skolegang. Her kan det boligsociale felt spille en væsentlig rolle. Ved at indgå i samarbejde med helhedsplaner kan skoler styrke skole-hjem-samarbejdet med forældre til børnenes bedste.

I et samarbejde mellem skoler og helhedsplaner er det vigtigt med en tidlig dialog, hvor parternes snitflader og rollefordeling bliver afklaret. Tidlig inddragelse af skolen øger deres engagement og ejerskab til brobygningsarbejdet. Det skaber gode forudsætninger for et vellykket samarbejde om indsatsen.

ROLLEN SOM BROBYGGER

Mellemmand, mediator, kontaktskaber, hjælper og en støtte. Det er få af mange navne, der knytter sig til rollen som brobygger mellem skole og forældre. Brobyggerrollen kan tage form på flere måder, og du kan selv tilrettelægge den, så den giver mening for din indsats. Uanset om din rolle som brobygger er udførende, koordinerende eller dokumenterende, er dit bidrag at få forældre og skole tættere på hinanden ved at skabe kendskab og forståelse mellem parterne.

KONTAKTEN TIL FORÆLDRE

Boligsociale medarbejdere har ikke en myndighedsfunktion. Boligsociale indsatser er derimod frivillige tilbud, som forældre frit kan vælge til. De boligsociale medarbejdere kender familierne og ser forældrene i uformelle rammer i deres fritid. Det giver dem en bedre forståelse for forældrenes udfordringer og styrker end skolen, som oplever forældrene i mere formelle rammer. Det betyder, at boligsociale medarbejdere ofte har et tillidsfuldt forhold til forældrene, som er afsæt for god støtte og brobygning.

SAMARBEJDET MED SKOLER

Boligsociale medarbejders tid og arbejdsvilkår er mere fleksible end skolelæreres, som er skemalagte i årsplaner

og begrænsede af arbejdstidsregler. Det giver dem god mulighed for at kompensere for skolens manglende fleksibilitet ved at udføre mere håndholdte opgaver, som knytter sig til sårbare familier. Desuden har boligsociale medarbejdere et stort netværk i lokalområdet, der giver god mulighed for videre brobygning.

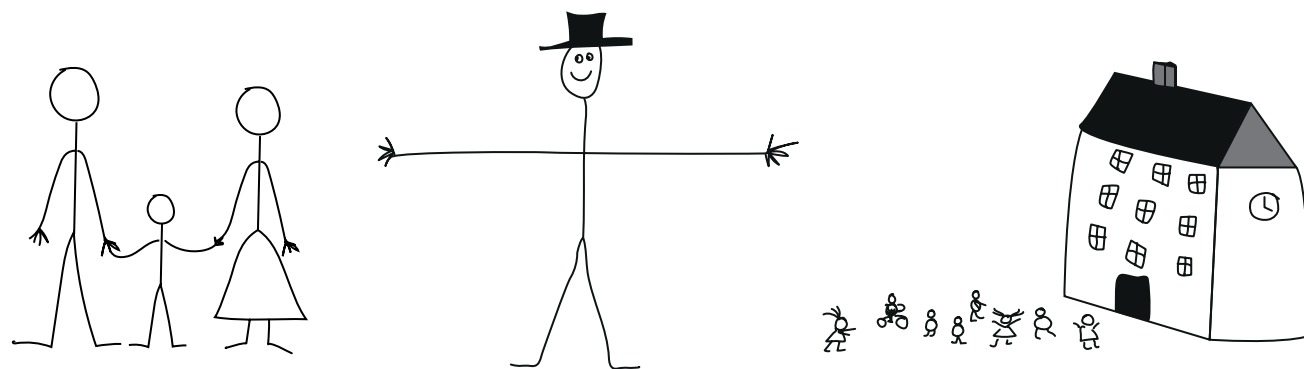
STØTTER FORÆLDRENE

Boligsociale medarbejdere aflæser og lytter til de enkelte familiers udfordringer og behov og giver støtte. Det kan bestå i at rådgive og ruste forældrene i forhold til at have skolebørn.

Desuden er kendskabet til familierne en forudsætning for at bygge bro videre til skolen og andre instanser.

MINDSKER AFSTAND MELLEM SKOLE OG FORÆLDRE

Boligsociale medarbejdere gør afstanden mindre mellem skole og forældre. Det gør de ved at holde jævnlige møder med skolens personale og ledelse om forældrenes forudsætninger for at involvere sig i deres børns skolegang. Samtidig udfordrer og afmystificerer de forældrenes fordomme om skolen.

AGERER TALERØR FOR FORÆLDRENE

Boligsociale medarbejdere kan agere talerør for sårbare forældre, som har svært ved at sætte ord på deres ønsker, udfordringer og behov knyttet til skolen. Det gør de ved at tale forældrenes sag over for skolen og ved at tage med forældrene til skole-hjem-samtaler.

KOBLER TIL ANDRE AKTØRER

Boligsociale medarbejdere bruger deres områdekendskab til at bygge bro og koble forældre til lokale aktører. De sørger for at få forældrene over i aktiviteter, der hjælper dem med at overkomme deres udfordringer i forhold til skolen. Det kan være i helhedsplanen, lokale foreninger eller i kommunen.

SKABER RUM TIL AT MØDES

Boligsociale medarbejdere skaber rum til, at forældre og skole kan mødes og interagere i mere ligeværdige rammer. Det gør de ved at afholde arrangementer for begge parter som deltagere og ved at bruge neutrale steder for mødet, såsom helhedsplanens beboerhus.

FEM MÅDER AT BYGGE BRO

Brobygning mellem skole og forældre udgør på landsplan en bred palet af indsatser. Tager vi et kig på det boligsociale landskab, kan vi se, at brobygningsindsatser mellem skole og forældre grupperer sig i fem overordnede indsatstyper. De beskæftiger sig på forskellig vis med brobygning mellem skole og forældre ud fra flere tilgange. Indsatstyperne har eksempelvis fokus på at møde forældre i hjemmet, bringe forældres ressourcer i spil eller opbygge netværk blandt forældre. Det sker enten målrettet mod enkelte forældre eller for en gruppe af forældre. Selvom indsatstyperne altså adskiller sig fra hinanden, er deres fælles udgangspunkt det samme; at engagere forældre i deres børns skolegang.

Vi har udvalgt fem lovende indsatser, der hver repræsenterer én af følgende indsatstyper. Indsatserne bliver præsenteret på de følgende sider. Det har til formål at give dig og dine kollegaer et indblik i, hvordan arbejdet med brobygning kan tage form, og hvilke styrker og udfordringer der er forbundet med de specifikke indsatstyper.

Forældreundervisning	Undervisning i form af oplæg, samtale og aktiviteter om bl.a. familieliv og skolesystemet.
Hjemmebesøg	Hjemmebesøg og samtaler om børns skolegang og fritidsliv.
Familieklasser	Undervisning af skolebørn, hvor mor, far eller bedsteforældre er ved deres side.
UU-vejledning	Information til børn og forældre om uddannelsessystemet og uddannelsesretninger.
Forældrenetværk	Styrke og opbygge netværk mellem forældre i boligområdet til bl.a. at drøfte skoleemner.

Case 1: Forældreakademi i Aalborg Øst

”Jeg kan godt nogle gange føle, at lærerne ser lidt skævt til mig”

Torben, Saeid og Camilla sidder på hver sin stol på rad og række. De kigger ud mod andre forældre fra boligområdet, lærere og pædagoger.

Det er en solrig onsdag med pænt fremmøde til aftenens modul om skolens forventninger til børn og forældre. Den boligsociale medarbejder Karin har bedt tre forældre om at sætte ord på, hvad de synes er svært i forhold til deres børns skolegang.

Torben starter. Han rømmer sig og forklarer, at han har svært ved at finde ud af, hvad skolen forventer af ham. Saeid griner og siger: ”Ja! Der hvor jeg kommer fra, har skolen slet ikke så mange forventninger til forældrene som her i Danmark.” Camilla fortæller sagte, at hun godt kan føle, at lærerne ser lidt skævt til hende som mor.

Karin henvender sig ud i salen og siger: ”Så er det godt, at lærerne er med. Hvilke forventninger har I til forældrene?” Aftenens dialog er skudt i gang.

FORÆLDREKADEMIET

Helhedsplanen står for Forældreakademiet, hvor skolen bidrager med fagpersoner som undervisere og deltagere.

Som optakt til indsatsen laver de boligsociale medarbejdere lobbyarbejde samt informerer og rekrutterer fagpersoner fra lokale daginstitutioner og skoler.

Forældreakademiet består af tre dele:

Åbne moduler for alle forældre og fagpersoner: Modulerne er forskellige fra gang til gang og omhandler alt fra forældreskab til kulturforståelse. Til hvert modul er der gratis fællesspisning og børnepasning.

Kurser for fagpersoner: Kurserne har fokus på opkvalificering, hvor fagpersonernes forskellige viden deles og sættes i spil. Derudover skal fagpersonerne rekruttere forældre til akademiet.

Forældreambassadører: På sigt skal indsatsen uddanne forældre til at være forældreambassadører for boligområdets forældre.

Helhedsplanen bruger cirka 10-15 medarbejdertimer ugentligt på Forældreakademiet.

OM INDSATSEN

FORMÅL

- At skabe øget kulturforståelse. Forældre og skoler skal få større forståelse for hinanden ved at tale om misforståelser og nedbryde fordomme.

MÅLGRUPPE

- Sårbare forældre med minoritetsbaggrund og fagpersoner, der beskæftiger sig med børn og unge.

STYRKER

- Forældre og professionelle mødes i indsatsen
- Læring gennem aktiv deltagelse og fri dialog
- Sætte ord på viden, der ofte bliver taget for givet
- Erfaringsudveksling og spejling mellem forældrene
- Inddrage forældre som rollemodeller for andre

UDFORDRINGER

- Indsatsen er ressourcekrævende i opstart og udførelse
- Tiltrække de allermest sårbare forældre til at deltage
- Lærerne er pressede og kan være svære at få med
- Tiltrække ambassadører, der ikke er frivillige i forvejen

Case 2: Hjemmebesøg i ByLivKolding

”Mette, kan du ikke hjælpe mig med intra?”

Medarbejder Mette står foran blok 15. Hun har en aftale med Nabillas mor, der skal have hjælp til skolens forældreintra.

Et øjeblik funderer Mette over, hvor svært det var at komme indenfor hos familien. Når de talte om Nabillas skolegang, sagde mor og far, at alt var fint.

Den anden dag mødte hun moren nede på legepladsen: ”Mette, kan du ikke hjælpe mig med intra? Jeg ser ikke Nabillas post fra skolen.”

Nu står hun på dørmåtten, og Nabillas mor åbner døren. Mette tager skoene af, og de kindkysser. De sætter sig i stuen. På bordet er der kaffe og sandkage. Mette viser stille og roligt moren forældreintra. De griner undervejs og småsludrer.

Mette smiler, da hun går derfra. De har aftalt, at hun kigger forbi om et par uger til opfølgning og en kop kaffe.

HJEMMEBESØGENE

Helhedsplanen står for indsatsen, hvor en medarbejder fra den lokale folkeskole er frikøbt 28 timer ugentligt.

Den frikøbte medarbejder gennemfører hjemmebesøg og samtaler med forældre i boligområdet. Medarbejderen er opsøgende ved at skabe kontakt til forældrene i hjemmet, som kan være en svær og tidskrævende proces.

Samtalerne tager udgangspunkt i børnenes trivsel i skole og fritid og bliver tilrettelagt individuelt efter den enkelte families behov. Samtalerne kan omhandle alt fra lektielæsning, fritidsinteresser, mobning i skolen, forældremøder etc.

Medarbejderen er enten selv udførende i forhold til familiens behov eller brobygger til andre aktører og/eller tilbud, der kan imødekomme familiens behov.

Helhedsplanen bruger cirka tre medarbejdertimer ugentligt på koordinering og opfølgning af hjemmebesøgene.

OM INDSATSEN

FORMÅL

- At bevidstgøre og støtte forældre i deres børns skolegang og fritidsliv gennem samtaler hjemme hos familierne.

MÅLGRUPPE

- Forældre til børn i folkeskolen. Indsatsen er målrettet forældre, som ikke allerede er omfattet af sociale tiltag i kommunen.

STYRKER

- Forældrene er på hjemmebane
- Hjemmet danner ramme for en tryk og tillidsfuld dialog
- Tid og ro til at komme i dybden med vigtige emner
- Forældre åbner op og bliver bevidste om deres behov
- Dybere kendskab til familiernes hverdag og vilkår

UDFORDRINGER

- Vide, om forældre er inden for den tiltænkte målgruppe
- Det tager tid at opbygge relationer til forældrene
- Få skabt bevidsthed blandt lærerne om indsatsen
- Skabe klare roller for medarbejderen og skolen

Case 3 : Familieklasse i Randers Nordby

”Jeg må få styr på mit temperament”

Carsten sidder i klasselokalet og øver højtlesning med sin søn. Sønnen har svært ved at udtale ordene, og Carsten kan mærke, at han er ved at gå ud af sit gode skind.

Han rækker hånden op og råber efter læreren: ”Susanne, vi har brug for hjælp her.” Situationen minder ham om, når han forsøger at hjælpe sin søn med lektielæsning derhjemme. Ofte uden held. Carsten tager en dyb indånding og tænker, at han må få styr på sit temperament.

Til venstre sidder Tina fra samme opgang. Hun er også med i Familieklassen med sin søn.

Tinas måde at være sammen med sin søn på fanger Carstens opmærksomhed. Hun roser sønnen og afbryder ikke, selvom han læser forkert. Sønnen smiler, og de småfniser. Det var da lige godt pokkers, tænker Carsten. Næste gang vil han lade sønnen læse færdig.

FAMILIEKLASSEN

Familieklassen er placeret i skolen, som er den udførende part af indsatsen. Helhedsplanen står for dokumentation og evaluering.

Familieklassen er et forløb på 12 uger, der finder sted en gang om ugen i tidsrummet 8-13. Familieklassen har en lærer og en pædagog tilknyttet. Skolens lærere rekrutterer familierne ud fra kendskab til børnene.

Barn, forælder og undervisere holder møde i starten, midten og slutningen af forløbet, hvor de taler om målet for barnet.

I Familieklassen underviser forældrene selv deres børn med støtte fra undviserne. Børnene arbejder med det samme faglige stof som stamklassen, ligesom de holder frikvarter med klassen. Dermed bevarer børnene tilknytning til deres klasse.

Efter frokost vender børnene tilbage til stamklassen, hvorefter forældrene har en refleksionstime. Her diskuterer de dagens undervisning og deler viden og erfaringer med hinanden.

Helhedsplanen bruger cirka to timer månedligt på Familieklassen og kan opjustere deres rolle.

OM INDSATSEN

FORMÅL

- At give forældre medansvar for deres børns skolegang og mulighed for at spejle sig i andre forældre ved at engagere dem i børnenes undervisning.

MÅLGRUPPE

- Børn med faglige eller sociale udfordringer i de små klasser i folkeskolen samt deres mor eller far.

STYRKER

- Forældre får medansvar for børnenes undervisning
- Styrkede netværk blandt forældre og børn
- Forældre spejler sig i hinandens måde at være far/mor på
- Forældrene får større kendskab og tilknytning til skolen

UDFORDRINGER

- Skepsis hos forældre før deltagelse i indsatsen
- Hvis en forælder er forhindret, kan barnet ikke deltage
- Børnene kan potentielt miste tilhørsforhold til deres klasse
- Helhedsplanen er afkoblet udførelsen af indsatsen

Case 4: Uddannelsesbasar i Urbanplanen

Gomma kan mærke, at kenderne bliver varme

Gomma har sommerfugle i maven. Om lidt skal han vise sin film på basaren. Både hans forældre, søskende og klassekammerater er kommet for at se den.

For otte uger siden fik Gomma til opgave i skolen at lave en film om, hvad han vil vælge af uddannelse. Det var lidt svært. Gommas forældre har foreslået, at han kan blive ingeniør som sin storebror. Gomma synes, teknologi er sejt, men han vil hellere hjælpe mennesker. På vej til skole kigger han altid ind på brandstationen og forestiller sig, at han, iført brandmandstøj, er med til at slukke ildebrande. Måske vil Gomma gerne være redder.

Projektoren bliver tændt, og filmen starter. Der er klip med Gomma, som fortæller om det svære ved at vælge uddannelse, og brandbiler der står parkeret. Han kigger ud på publikum, som har øjnene fast rettet mod lærredet. De klapper allesammen, da filmen er færdig. Gomma kan mærke, at kenderne bliver varme.

UDDANNELSESBASAREN

Uddannelsesbasaren er en årlig event, som Urbanplanen står for sammen med UU-vejledningen og Amagerbro helhedsplan. Helhedsplanen står for indsatsen, hvor skolen bidrager med lokaler til basaren. Forud for indsatsen bliver der lavet opfølgende arbejde. UU-vejledningen og helhedsplanerne skaber kontakt til de unge og deres forældre samt laver aftaler med uddannelsesinstitutioner.

På selve dagen bliver den lokale folkeskole omdannet til en basar med boder og kreative indslag. Her er forskellige uddannelsesinstitutioner, såsom erhvervsskoler, til stede. De viser og fortæller unge og deres familier om de mange uddannelsesmuligheder. På basaren er der oplæg fra unge rollemodeller, der deler deres erfaringer med valg af uddannelse. Skolens 9. klasser præsenterer desuden film om deres drømme og bekymringer i forhold til uddannelsesvalg. Basaren bliver gjort attraktiv for hele familien ved at byde på lokal mad, fodbold og aktiviteter for de mindste.

Helhedsplanen står for koordinering af tre årlige møder i arbejdsgruppen og stiller med tre medarbejdere til selve basaren.

OM INDSATSEN

FORMÅL

- At oplyse og informere unge og deres familier om det danske uddannelsessystem og uddannelsesmuligheder.

MÅLGRUPPE

- Unge i alderen 13 til 17 i folkeskolen og resten af deres familie. Unge mellem 18 og 25 år er også velkomne. Særligt fokus på etniske minoriteter.

STYRKER

- Målgruppen får håndgribelig viden om uddannelser
- Basaren er et tilløbsstykke for hele familien
- De unge bliver involveret og deler deres erfaringer
- Forældre møder UU-vejledningen mere uformelt
- Skaber netværk blandt unge, forældre og professionelle

UDFORDRINGER

- Vide, hvad der virker i forhold til at tiltrække deltagere
- Sikre, at den tiltænkte målgruppe deltager på dagen
- Tiltrække uddannelsesinstitutioner til basaren
- Sørge for, at uddannelser og indhold rammer målgruppen

Case 5: Familieforeningen i Skt. Klemensparken

Ingen mobning i skolen

Medarbejder Solvej låser op til beboerhuset. Om lidt kommer Familieforeningen til møde. Linh har lovet at bage kage, og Dorthe står for lasagne til aftensmad.

Stille og roligt drysser familierne ind ad døren. Børnene forsvinder hurtigt ind ved siden af og leger. Linh og Erkan sludrer om sommerens lejrskole for deres døtre, mens de brygger kaffe og dækker bord.

"Dejligt at se jer," siger Solvej. Hun spørger nysgerrigt, hvad forældrene kom frem til sidste gang. Dorthe kigger rundt på de andre og svarer: "Vi fik lavet en telefonliste, så vi nemt kan få fat på hinanden."

I dag vil de arbejde med foreningens værdier. Erkan er allerede i færd med at hente store plancher og farvede tusser. Linh synes, det er vigtigt, at hendes børn er glade for at gå i skole uden at blive drillet. De andre nikker ivrigt. Erkan skriver med blokbogstaver "Ingen mobning i skolen". Første værdi er i hus.

FAMILIEFORENINGEN

Helhedsplanen står for Familieforeningen, hvor skolen bidrager med faglig sparring og oplæg for forældre.

Forud for indsatsen opsøger og sammensætter en boligsocial medarbejder gruppen af forældre. I udførelsen af indsatsen faciliterer medarbejderen Familieforeningen og skaber kontakt til boligområdets familier og relevante samarbejdspartnere.

Familieforeningen består af fem familier, der mødes en gang om måneden. Her drøfter de familie- og skolerelaterede problematikker og temaer. Det er forældrene, der definerer formålet med foreningen og beslutter, hvilke temaer de tager op. Til møderne er forældrene sammen over kaffe og mad, og de kan efter behov tage deres børn med.

Fremover skal Familieforeningen tiltrække flere forældre og stå for planlægning af fire årlige arrangementer for alle forældre i boligområdet, hvor fx lærere fra skolen holder oplæg.

Helhedsplanen bruger cirka 5-10 medarbejdertimer ugentligt på Familieforeningen.

OM INDSATSEN

FORMÅL

- At opbygge og styrke forældrenetværk. Forældre i Familieforeningen kan socialisere, dele erfaringer og trække på hinandens ressourcer.

MÅLGRUPPE

- En mindre gruppe forældre, der er mere eller mindre ressourcestærke. På sigt er målgruppen alle forældre i boligområdet.

STYRKER

- Styrkede relationer og netværk blandt familier
- Erfaringsudveksling og spejling mellem forældrene
- Forældre er medskabere, som øger deres ejerskab
- Forældre bidrager forskelligt ud fra deres ressourcer

UDFORDRINGER

- Sammensætte en dynamisk gruppe af forældre
- Få forældrene til selv at definere formål og indhold
- Foreningen lukker sig uden at tiltrække nye forældre
- Skabe balance i, hvor meget den boligsociale medarbejder er på banen

BROBYGNINGENS TRE FASER

At bygge bro mellem skole og forældre er en arbejdsproces med flere trin på vejen. Vi har derfor lavet en generel guide for, hvordan du kan strukturere arbejdet med din brobyggende indsats. Det gælder, hvad enten du allerede er i gang eller skal i gang.

FASE 1

Skab interesse for indsatsen hos den lokale skole. Sørg for at afsætte god tid til at indgå et samarbejde med skolen og hold flere indledende møder med både skolens ledelse og lærere. Det øger ejerskabet til indsatsen. Afdæk her skolens behov, klargør hvad helhedsplanen kan hjælpe med og definér formålet med indsatsen sammen. I skal have et fælles mål, som I begge kan se mening med og få noget ud af.

Når I sammen har identificeret behovet og formuleret en projektidé, bør I sikre jer, at der ikke allerede findes en lignende indsats i lokalområdet. Hvis det er tilfældet, så hav fokus på at samordne indsatserne.

Skolen og helhedsplanen bør desuden forventningsafstemme opgaver, tidshorisont og ressourcer. Her er det en god idé, at I udarbejder en samarbejdskontrakt og laver en projektbeskrivelse for indsatsen.* Hav for øje at tilpasse indsatsen til skolens årshjul, da skolen typisk planlægger et år frem. Sørg desuden for at frikøbe timer, hvis I aftaler, at en lærer skal arbejde i helhedsplanen.

Sidst men ikke mindst bør I fra start af drøfte, hvor og hvordan indsatsen skal forankres og ud fra det udarbejde en plan for forankring.

Hvis der skal indgå andre aktører i indsatsen end skolen, så er lobbyarbejde med potentielle samarbejdspartnere nødvendigt.

** Hvis helhedsplanen er støttet af midler fra Landsbyggefonden, er det vigtigt at være opmærksom på, hvilke retningslinjer der gælder i forhold til at indgå samarbejdsaftaler og udarbejde projektbeskrivelser.*

FASE 2

Få kontakt til målgruppen. Her er det vigtigt at være opmærksom på, hvordan forældrene bedst bliver rekrutteret. Forældrene kan rekrutteres gennem opsøgende arbejde i boligområdet, skriftlige invitationer og via sociale aktiviteter. Til inspiration kan du bruge en logbog, manual eller guide med spørgsmål til at bryde isen og komme i dialog med forældrene. Inddrag derudover gerne lokale netværk og institutioner. De kan bidrage med ekstra ressourcer og tale godt om indsatsen over for forældre.

Under indsatsen kan du være udførende, koordinerende eller blot stå for dokumentation. Hvis skolen har en udførende rolle med frikøbte medarbejdere til indsatsen, er det vigtigt, at de bliver ajourført med helhedsplanens øvrige arbejde.

Skab kendskab til indsatsen og dig som boligsocial medarbejder. Få skolens og forældrenes opmærksomhed ved løbende at være til stede på skolen og i boligområdet. Det gør dig synlig, så forældre og skole får interesse for indsatsen. Det er ligeledes en god idé at skabe god omtale af indsatsen i lokale medier og blandt lokale nøglepersoner.

Det kan desuden være en god idé at koble indsatsen til øvrige aktiviteter i helhedsplanen. Det giver forældrene større netværk og indblik i andre tilbud.

FASE 3

Til sidst er det vigtigt, at parterne – skole og forældre – har ejerskab til indsatsen, da det er en forudsætning for vellykket forankring. I den forbindelse er det centralt, at der er afsat midler til at forankre indsatsen.

Du har sammen med skolen tænkt forankring ind fra start, som du kan bygge videre på. Det indebærer, hvor og hvordan indsatsen skal forankres. Skal det være i skolen, hos forældrene eller i helhedsplanen?

Hvis indsatsen skal forankres hos forældrene, er det vigtigt at støtte forældrene i processen og klæde dem på til selv at videreføre indsatsen. Her skal du som boligsocial medarbejder gradvist trække dig fra indsatsen, så forældrene får mere og mere ansvar.

Inden indsatsen ophører, er det værd at overveje, om du kan bygge bro og få forældrene videre til andre relevante indsatser. Det kan være indsatser i boligsocialt regi eller kommunalt regi.

Det er desuden en god idé at inspirere andre til at lave en lignende indsats. Udbred dine erfaringer med indsatsen og samarbejdet til andre skoler og helhedsplaner. Det kan inspirere dem til at igangsætte lignende indsatser og arbejde med brobygning mellem skole og forældre.

ANDRE FORHOLD MED BETYDNING FOR BROBYGGENDE INDSATSER DE TIMELØSE FAG

Timeløse fag er en betegnelse for obligatoriske emner, folkeskoler skal beskæftige sig med. Emnerne er ikke tillagt et selvstændigt timeantal, men indgår i undervisningen fra 0. til 9. klasse. Ét timeløst fag er uddannelse og job. Her kan din helhedsplan bidrage ved at lave en brobyggende indsats med skolen med fokus på uddannelse og job. Det kan for eksempel være i samarbejde med UU-vejledningen.

ARBEJDTIDSREGLER

De nye arbejdstidsregler gør, at lærerne i højere grad end tidligere skal afholde deres arbejdstid i dagtimerne på skolen. Det stiller nye krav til helhedsplaner og skolers samarbejde om tiltag for forældre. Det kan være en udfordring, at helhedsplaners brobyggende indsatser for forældre ofte ligger om eftermiddagen eller aftenen, hvis fagpersoner fra skolen skal deltage. Derfor er det væsentligt, at du og dit team går i dialog med skolen om at finde fleksible løsninger, så jeres samarbejde ikke begrænses.

TAVSHEDSPLIGT

De danske lovgivningsregler om tavshedspligt beskytter borgere mod, at fortrolige oplysninger om private forhold flyder frit. Det betyder, at der i udgangspunktet ikke må deles personspecifik viden mellem de boligsociale medarbejdere og fagpersonerne på skolen. Såfremt din indsats kræver vidensdeling af fortrolig karakter, skal du derfor sørge for at få skriftligt samtykke fra forældrene. Samtykket gør det lovligt at udveksle oplysninger på tværs.

FIRE ANBEFALINGER

Her er vores anbefalinger til dig, som arbejder i en helhedsplan med boligsocialt indhold. De er lavet på baggrund af indsigter og erfaringer fra de fem præsenterede indsats. Anbefalingerne beskriver, hvad der er virkningsfuldt på tværs af de forskellige indsats i forhold til at bygge bro mellem skole og forældre. Det betyder, at du kan bruge anbefalingerne til at styre efter, uanset hvilken brobyggende indsats du allerede arbejder med eller skal i gang med.

Til hver anbefaling er der knyttet tre måder, du kan arbejde med anbefalingen på. Dem kan du vælge at lade dig inspirere af eller igangsætte, hvis de er relevante for din indsats.

God fornøjelse med udviklingsarbejdet!

De fire anbefalinger er:

SÅDAN BRUGER DU ANBEFALINGERNE

Læs anbefalingerne og udvælg dem med relevans for dit – måske kommende – arbejde med brobygning mellem skole og forældre. Til det kan du overveje: Hvorvidt arbejder du med anbefalingerne, og hvordan er de vigtige for målgruppen?

Tag en snak i kollegagruppen om, hvordan I vil videreudvikle eller igangsætte en brobyggende indsats og arbejde med de udvalgte anbefalinger. Stil jer selv spørgsmålet om, hvilke konkrete tiltag I vil iværksætte. Til det kan I bruge vores forslag eller blive inspireret til at lave jeres egne.

ANBEFALING 1

FIND DE RIGTIGE

“ Når du sammensætter en gruppe, skal du have nogle profiler, der matcher og supplerer hinanden. Har du først en god kerne, har du noget at bygge ud fra.

Boligsocial medarbejder

Forældre er kernen i indsætter, der skal bygge bro mellem skole og forældre. Rekruttering, sammensætning, opkvalificering og fastholdelse af forældre er derfor vigtige dele af det boligsociale arbejde med brobygning. Anbefalingen handler om, hvordan du som boligsocial medarbejder kan finde og gøre brug af den rette målgruppe til din indsats.

TILPAS REKRUTTERINGEN

Det er udfordrende at rekruttere den ønskede gruppe af forældre. Forældrene kan mangle overskud, have svært ved at se mening med indsatsen eller sjældent bevæge sig uden for hjemmet. Derfor er det en fordel at gøre klart, hvem du vil tiltrække og tilpasse rekrutteringen ud fra det. Du kan overveje, om det er relevant at bruge flere tilgange, eller om indsatsen kræver en mere målrettet rekruttering. Nogle forældre kan rekrutteres via opslag i boligområdet eller tilsendt post. Andre mere sårbare forældre skal opsøges derhjemme, rekrutteres gennem øvrige boligsociale arrangementer eller via andre professionelle aktører.

SAMMENSÆT EN DYNAMISK GRUPPE

Arbejder du med en indsats for flere forældre, er det værd at overveje sammensætningen af gruppen. Den kan tage form på i hvert fald tre måder. Den typiske måde er en tilfældigt sammensat gruppe af forældre. Det fungerer godt, hvis indsatsens formål er at undervise forældrene. Er ønsket, at forældrene skal lære af hinanden, er det derimod en god idé at sammensætte gruppen, så den består af mere og mindre ressourcerstærke forældre. Hav her for øje, at ingen dominerer eller bliver domineret i gruppen. Endelig kan målgruppen bestå af en blanding af forældre og fagpersoner. Det gør, at forældre og lærere/pædagoger fra skolen deltager på lige fod.

BRUG ROLLEMODELLER

Afhængigt af din indsats er det en god idé at bruge forældre som rollemodeller, som boligområdets øvrige forældre kan spejle sig i og lære af. Det kan opstå naturligt i indsatsen, hvis forældre af sig selv påtager sig at være en slags rollemodel. Sørg for at give plads til, at det kan ske og udvikle sig. Du kan også uddanne forældre til at være frivillige rollemodeller. Her fungerer det godt at klæde rollemodellerne på ved at give dem konkrete redskaber på kurser. På den måde bliver de rustet til at støtte andre forældre i forhold til forældreskab og deres børns skolegang. Vær opmærksom på, at det ofte er de samme forældre, der bliver frivillige rollemodeller. Du skal sikre, at disse frivillige undgår at brænde ud samt overveje, hvordan du kan tiltrække nye forældre som frivillige rollemodeller.

ANBEFALING 2

SÆT ORD PÅ DET SVÆRE

“ Hvis man skal tage forældreansvar, skal man vide, hvad det er og kende sine rettigheder. Vi skal ned og kravle, før vi kan gå.

Boligsocial medarbejder

Sårbare forældre har ofte vanskeligt ved at kende deres rolle i forhold til børnenes skolegang. Det kan dreje sig om, hvilke uskrevne normer og værdier der er til skole-hjem-samarbejdet, misforståelser og fordomme mellem lærere og forældre eller uklarhed om skolens forventninger til forældrene. Anbefalingen handler om, hvordan du som boligsocial medarbejder kan bidrage til at sætte ord på, hvad det konkret indebærer at være forælder til skolebørn.

BRYD MED TABUER

Forældre kan opleve det som tabu at udtrykke, at de har udfordringer med skolen og behov for støtte. Derfor lyder et typisk svar i starten, at alt går fint. I din kontakt til familierne er vedholdenhed et nøgleord. Sørg for at afsætte tid i indsatsen til den indledende kontakt. Det kan tage tid og flere samtaler, før forældrene er trygge ved at åbne op og fortælle, at de vil have hjælp. Et hjælpemiddel, du kan bruge, er en guide med neutrale spørgsmål, så forældrene kan sætte ord på deres børns skolegang og fritidsliv. Det vigtige er, at forældrene ser dig som en støtte snarere end at opleve, du er der, fordi de er udsatte.

FOKUSER PÅ KULTURFORSTÅELSE

For forældre kan det være svært at afkode, hvordan skolen fungerer, og hvilke forventninger der er til dem. Din indsats kan bygge bro mellem skole og forældre ved at sætte ord på parternes normer, værdier og handlemåder knyttet til skole-hjem-samarbejdet. Et tiltag kan være at afholde et kursus i kulturforståelse. Her kan forældrene få konkret viden om, hvad det indebærer at engagere sig i deres børns skolegang i Danmark. Ligeledes kan kurset være ramme for, at forældre og lærere får større gensidig forståelse ved at tale om deres oplevelser af samarbejdet.

SKAB EN POSITIV FORTÆLLING OM SKOLEN

Fordomme og misforståelser om skolen er kendetegnende for flere sårbare forældre. Brobygningsindsatser kan bidrage til at skabe mere positive associationer til skolen. Du kan facilitere et arrangement, hvor forældrene selv – eller med lærerne – drøfter udbredte fordomme om skolen, så de kan komme dem til livs. Fordomme, der ofte bunder i manglende kendskab til skolen. En vigtig del af indsatserne er derfor at give forældre større kendskab til skolen. Det er med til at afmystificere skolen og giver forældrene en oplevelse af, at de er sammen med lærerne om børnenes udvikling. Vær desuden opmærksom på, at du taler om skolen i positive vendinger, så afstanden mellem forældre og skole mindskes.

ANBEFALING 3

SE FORÆLDRE SOM EN RESSOURCE

“ Det er noget med at prøve at komme ind og få forældrene til at se deres egne ressourcer og ikke deres egen sårbarhed.

Boligsocial medarbejder

Det er væsentligt at se forældrene som en ressource i brobygningsarbejdet mellem skole og forældre. Ved at anerkende forældrene, inddrage dem aktivt og skabe rum for udveksling på tværs, bliver deres engagement, medejerskab og ansvarsfølelse styrket i forhold til deres børns skolegang. Anbefalingen stiller skarpt på, hvordan du som boligsocial medarbejder kan arbejde med at få forældrenes ressourcer i spil.

FOKUSER PÅ RESSOURCER

Beboere i de udsatte boligområder kan føle sig stemplet som udsatte og ressourcesvage. Det er derfor betydningsfuldt, at du har fokus på forældrenes ressourcer frem for deres begrænsninger. En anerkendende tilgang, med fokus på at alle forældre kan noget, er central. Lad forældrene bidrage til indsatsen ud fra de ressourcer, de har, og lad dem vokse med opgaverne. For nogle forældre er det at lave kaffe et stort skridt, mens andre er parate til at påtage sig et større ansvar. Anerkend begge dele på samme vis, så du giver forældrene succesoplevelser. Det opbygger deres selvtillid og derved handlingskapacitet.

FÅ FORÆLDRENE PÅ BANEN

Inddragelse af forældre i brobygningsindsatser betyder, at de i højere grad involverer sig i deres børns skolegang. Inddragelse kan ske på flere måder. Du kan inddrage forældre ved at lade dem komme til orde og blive hørt gennem dialog. Forældre kan også inddrages som undervisere for egne børn, andre forældre og fagpersoner. Eller de kan være medskabere af selve indsatsen. Forældrene får større ejerskab til indsatsen, når de kommer på banen og bidrager. Ejerskabet er særlig vigtigt, hvis forældrene senere skal drive indsatsen videre på egen hånd. Her er det en idé at gøre indsatsen beboerdrevet, hvor du har en mere understøttende rolle.

SKAB RUM FOR SPEJLING OG ERFARINGS- UDVEKSLING

Forældrerollen er for mange sårbare forældre kompliceret og svær at mestre. Forældre kan derfor drage nytte af hinandens måde at være forælder på. Gennem spejling og erfaringsudveksling lærer forældrene af hinanden og styrker egne forældrekompetencer. De gruppebaserede indsatser er gode til formålet. Her er det virkningsfuldt, at du skaber rammer for, at forældrene kan betragte hinanden i relation til deres børn. Det kan være deres måde at hjælpe deres børn med skoleting, interagere eller løse konflikter på. I din indsats kan du også facilitere, at forældrene erfaringsudveksler, rådgiver og hjælper hinanden til at blive bedre forældre.

ANBEFALING 4

GØR DET UFORMELT

“ Vi har drøftet, om det er bedre, at indsatsen er ude på skolerne, men jeg tror, der er en pointe i, at den er et neutralt sted.

Boligsocial medarbejder

For mange sårbare forældre frembringer skolen dårlige erfaringer. En uformel og uhøjtidelig tilgang i arbejdet med brobygning kan gøre forældrenes møde med skolen mere imødekommende og ufarligt. Anbefalingen handler om, hvordan du kan tilrettelægge en indsats, hvor forældrene åbner op og føler sig trygge.

OVERVEJ DE FYSISKE RAMMER FOR MØDET

Det fysiske rum har betydning for forældre og deres børns oplevelse, adfærd og læring. Derfor er det værd at overveje, hvor indsatsen finder sted. En tilgang er at være hos forældre i hjemmet. Her møder du forældrene på deres hjemmebane, hvor de er trygge og har lettere ved at åbne op. I indsatser for både fagpersoner og forældre er det en god idé at mødes et neutralt sted væk fra skolen, såsom helhedsplanens lokaler eller en lejlighed i boligområdet indrettet til formålet. Det skaber et mere ligeværdigt og uformelt møde. Vælger du at afholde indsatsen på skolen, gør da en ekstra indsats for at skabe uformelle rammer fx ved at rykke rundt på møbler og sørge for, at der er mad og drikke.

INDTÆNK HELE FAMILIEN

Mange familier er udfordret på tid i hverdagen. Derfor kan det være svært at få dem til at deltage i indsatser. Du kan muliggøre, at forældrene kan deltage ved at lave en indsats, der indtænker og tiltrækker hele familien. Det kan ske på forskellige måder. Du kan sørge for, at der er børnepasning og/eller aftensmad i forbindelse med indsatsen, eller du kan iværksætte sociale aktiviteter som trækplaster for hele familien. Det gør det nemmere for forældrene at møde op og bagefter tale om deres fælles oplevelser af indsatsen. Samtidig gør det indsatsen mere uformel, når fokus er på andet end blot skolen.

BENYT KREATIV OG HÅNDGRIBELIG FORMIDLING

For sårbare forældre fungerer envejs-formidling og undervisning i form af plenumoplæg sjældent særlig godt. Formidlingen skal hellere være inddragende, kreativ og håndgribelig. Skab et rum for dialogbaseret læring i indsatsen, hvor forældrene er medskabere i formidlingen og på kreativ vis kan lære af hinanden. Her kan du få forældre til at fortælle om egne erfaringer gennem eksempelvis optagede videoer, teateroptræden eller ved at lave praksisorienteret gruppearbejde. Når formidlingen er mindre teoretisk og i stedet bygger på konkrete erfaringer, bliver skolen mere håndgribelig for forældrene.

TRE GODE INITIATIVER: BYG BRO HER OG NU

Du kan starte arbejdet med brobygning med det samme. Der er flere initiativer, du kan igangsætte, arrangere og udføre ad hoc i dit daglige arbejde. De kræver hverken en stor pose penge eller et formaliseret samarbejde med skolen.

Selvom initiativerne ikke er større koordinerede indsatser, er de stadig betydningsfulde. Initiativerne er relateret til vores anbefalinger og imødekommer derfor hver især forskellige behov hos forældrene.

RUNDVISNING PÅ SKOLEN

Du kan arrangere rundvisning på skolen for forældre med formålet at give dem konkret indblik i skolen som helhed. Det afmystificerer skolen og giver forældrene tryghed til at færdes på – og interagere med – skolen.

Som boligsocial medarbejder kan du alliere dig med en skolelærer (eller anden fagperson) fra den nærtliggende skole. Sammen kan I lave en rundvisning for boligområdets forældre til kommende og/eller nuværende skolebørn.

Du kan sørge for, at forældrene og du følges hen til skolen fra boligområdet. Her kan skolelæreren stå for selve rundvisningen ledsaget af dig på sidelinjen. Som afrunding på rundvisningen kan du arrangere fællesspisning i skolens hjemkundskabslokale. At kombinere rundvisningen med noget socialt er et trækplaster for mange forældre.

Initiativet imødekommer anbefalingerne

- Gør det uformelt
- Sæt ord på det svære

MIN SKOLE-BUDDY

Ved at igangsætte initiativet 'Min skole-buddy' kan du ruste mødre og fædre til rollen som forældre til skolebørn.

Det indebærer, at du sammensætter forældre fra boligområdet i par af to. Parrene består af en forælder med begrænset viden om skolen og en mere erfaren forælder med skolebørn, som bliver skole-buddy.

Du kan med fordel bruge eksisterende boligsociale aktiviteter til at afdække, hvilke forældre der har behov for at klædes på i forhold til skolen, samt hvilke forældre der har overskud og evner til at være buddy.

Opgaven som skole-buddy går ud på at sparre, dele viden og svare på spørgsmål fra den anden forælder. Det kan eksempelvis dreje sig om skolens forventninger, lektielæsning, mødetider og skoleskemaet. Forældrene kan aftale, hvor ofte og hvorhenne de mødes.

Initiativet imødekommer anbefalingerne

- Se forældre som en ressource
- Find de rigtige

TEMAAFTEN

Du kan afholde en temaaften om skolerelaterede emner med henblik på at give forældrene viden om skolens uskrevne regler og forventninger til forældrene.

Temaaftenen kan omhandle alt lige fra sunde madpakker og idræt til forældreinfra og skole-hjem-samtaler. Du kan planlægge temaaftenen ud fra, hvad forældrene i boligområdet har særligt behov for eller efterspørger mere viden om.

Temaaftenen kan foregå i dialog med skolen, hvor du kan få gæstetalere afhængigt af temaet. Det kan være AKT-lærere eller sundhedsplejersker, der informerer og debatterer emnet med forældrene.

Det er en god idé at afholde temaaftenen i helhedsplans lokaler og gøre brug af inddragende og kreative virkemidler. Så kan forældrene åbne op og føle sig trygge i dialogen med skolen.

Initiativet imødekommer anbefalingerne

- Gør det uformelt
- Sæt ord på det svære

HER FINDER DU MERE VIDEN

OM MÅLGRUPPER, HELHEDS- PLANER OG SKOLER

MÅLGRUPPEN AF SÅRBARE FAMILIER

Nana Frederiksen m.fl. (2015): Fokus på sårbare familier i udsatte boligområder. Center for Boligsocial Udvikling.

BOLIGSOCIALE INDSATSER

Det Boligsociale Danmarkskort – www.boligsocialtkort.dk

HELHEDSPANERS SAMARBEJDE MED SKOLER

Anne Maria Foldgast m.fl. (2016): Bakken – En evaluering af et alternativt undervisningsforløb for børn og unge i Charlottetekvarteret. Center for Boligsocial Udvikling.

Rikke Mygind m.fl. (2015): Samarbejde mellem skoler og helhedsplaner. Center for Boligsocial Udvikling. Læs både rapport og håndbog.

OM METODER OG TILGANGE I SOCIALE INDSATSER

GODE METODER TIL REKRUTTERING OG INVOLVERING AF MÅLGRUPPER

Annika Agger & Birgitte Hoffmann (2008): Borgerne på banen. Håndbog til borgerinddragelse til lokal byudvikling. Vel-færdsministeriet.

HÅNDTERING AF FORSKELLIGE FORSTÅELSER AF SKOLEN OG FORÆLDREANSVAR

Peder Holm-Pedersen (2010): Ansvar på arabisk hedder indflydelse. I: Asterisk. Nr. 56.

POSITIV VIRKNING AF FORÆLDRES ENGAGE- MENT I DERES BARNES SKOLEGANG

Charles Desforges & Alberto Abouchaar (2003): The Impact of Parental Involvement, Parental Support and Family Education on Pupil Achievement and Adjustment: A Literature Review. Department for Education and Skills.

VIGTIGHEDEN AF EN ANERKENDEDE TILGANG TIL FORÆLDRE OG UFORMELLE MØDEFORA

EVA (2012): Det gode skole-hjem-samarbejde med forældre i udsatte positioner – Erfaringer fra seks skoler med stærk praksis. EVA – Danmarks Evalueringsinstitut.

OM HÅNDBOGEN

Håndbogen bygger på boligsociale medarbejderes konkrete erfaringer med seks forskellige brobygningsindsatser mellem skole og forældre rundt om i landet.

Vi vil gerne rette en tak til medarbejderne fra de medvirkende helhedsplaner: Aalborg Øst, ByLivKolding, Randers Nordby, Skt. Klemensparken, Tibberrupparken og Urbanplanen. Tak for at stille op til interview og deltage i en kvalificeringsworkshop, hvor I har delt jeres erfaringer og kommet med brugbare input til håndbogen.

De narrative fortællinger i hæftet er resultat af en kreativ bearbejdning af vores interview med boligsociale medarbejdere om arbejdet med brobygningsindsatser. Alle personer er derfor fiktive. Formålet med fortællingerne er at formidle konkrete eksempler på indsatsernes betydning set fra både forældre, unge og de boligsociale medarbejderes perspektiv.

Tekst: Sarah Lunar og
Astrid Marie Sonne-Frederiksen

Layout: Hofdamerne ApS

Fotos: Kristian Brasen, taget i Familie-
klassen på Nørrevangskolen i Randers.
Alle rettigheder tilhører CFBU.

Udgivet: September 2016

CENTER FOR
**BOLIGSOCIAL
UDVIKLING**
Sadelmagerporten 2A
2650 Hvidovre
www.cfbu.dk